

ЗНАЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ НАВЧАЛЬНОЇ ГРУПИ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ

Пухно С. В.

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
svetlanapuhno@gmail.com

Проблеми підготовки сучасного фахівця на сьогодні досить актуальні, оскільки, фактично, щодня, як потреби часу, зростають вимоги до виконання працівником професійних функцій. Відповідно, ефективність підготовки студентів закладів вищої освіти як майбутніх професіоналів стає головним завданням сучасної системи освіти. Відповідно до авторських наукових розвідок, значну роль в цьому процесі займає соціально-психологічний клімат навчальної (академічної) групи, як специфічне утворення, що певним чином характеризує систему міжособистісних відносин і перешкоджає або сприяє ефективності діяльності не лише всієї групи, але і розвитку особистості студента як потенційного фахівця в ході взаємодії з іншими її членами [1-3].

Мета дослідження полягає у вивченні психологічної атмосфери студентських академічних груп першого курсу денної форми навчання Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка як чинника успішності навчання студентів у закладі вищої освіти.

Дослідження проводилось у II семестрі 2019-2020 навчального року на основі використання діагностичної шкали-опитувальника Ф. Фідлера (в адаптації Ю. Ханіна). В дослідженні приймали участь 30 студентів першого курсу денної форми навчання СумДПУ імені А. С. Макаренка, що пройшли успішну атестацію з навчальних дисциплін.

Соціально-психологічний клімат академічної студентської групи можна вважати системою своєрідно емоційно-забарвлених психологічних зв'язків її членів, підґрунтям формування якої є індивідуально-психологічні особливості людей, їх інтереси, схильності. Найважливіші ознаки сприятливого для молоді людини соціально-психологічного клімату групи – це взаємна підтримка, довіра, дружність, інтерес, вимогливість, можливість самовираження, задоволеність належністю до групи, відповідальність за власну діяльність як члена групи, так і за діяльність та результативність групи в цілому. Серед факторів, що сприяють формуванню у студентів позитивної мотивації до навчання, дослідники виділяють наявність «пізнавального» психологічного клімату навчальної групи. Так, студентська група як соціально-психологічна спільність, володіє значним потенціалом для професійного та особистісного становлення майбутнього фахівця [2]. До функцій соціально-психологічного клімату групи відносять: згуртованість її

членів в ході вирішення проблем та завдань спільної діяльності; реалізація творчого потенціалу групи; постійна емоційна підтримка стійкості внутрішніх відносин, успішність адаптації нових членів; встановлення соціальних групових норм, оцінка та контроль поведінки всіх членів; емоційний обмін; підтримка та взаємодопомога. Студентська академічна група перебуває в спільноті факультету, університету, і, тому, саме закріплені традиції академічної спільноти створюють своєрідний соціально-психологічний клімат, що транслюється в кожній навчальній групі і впливає на ефективність як групової діяльності, так і діяльності кожного студента.

З метою вивчення психологічної атмосфери студентських академічних груп Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, було проведено дослідження, в якому приймали участь 30 студентів першого курсу денної форми навчання, що навчаються за спеціальністю 014 середня освіта: інформатика, математика, фізика, музичне мистецтво, образотворче мистецтво. Дослідження було побудовано з використанням діагностичної шкали-опитувальника Ф. Фідлера (в адаптації Ю. Ханіна). Методика містить набір біполярних шкал (загальною кількістю 10), сформованих за ознаками емоційного переживання людиною специфіки взаємодії та відносин в групі. В результаті визначено, що 83,3% студентами першого курсу психологічний клімат групи оцінюється сприятливим, що підтверджується результатами успішності навчання та активністю спільноти першокурсників у громадському житті університету.

Результати представленого дослідження свідчать про сприятливий соціально-психологічний клімат, що проявляється в активній міжособистісній взаємодії, прийнятті норм і цінностей факультету, університету. Загалом, психологічний клімат групи оцінюється більшістю студентів як сприятливий для професійного навчання. Вважаємо, що впровадження системи соціально-психологічних тренінгів, спрямованих на формування комунікативної компетентності і сприятливого соціально-психологічного клімату навчальної спільноти, є на сьогодні необхідною формою роботи у закладі вищої освіти.

Список використаних джерел:

1. Пухно С. В. Особливості проходження адаптації першокурсників ВНЗ як чинник формування системи професійних знань / С. В. Пухно // Фізико-математична освіта, 2016. – №1 (7). – С. 115–125.
2. Пухно С. В. Социально-психологический климат академической группы как фактор адаптации студентов-иностранцев высших учебных заведений Украины / А. Мухамметниязов, С. В. Пухно // Молодь в сучасній психології. Етнічна самосвідомість та міжетнічна взаємодія: матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та фахівців у галузі психології (22 листопада 2018 р., м. Суми). – Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. – С. 45–49.

3. Пухно С. В. Значення психологічного клімату групи та особливостей мотивації навчання в процесі соціально-психологічної адаптації першокурсників закладу вищої освіти / Пухно С. В., Щербак Т. І. // Психологічний часопис : збірник наукових праць / за ред. С. Д. Максименка. – № 1. – Вип. 6. – Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка Національної академії педагогічних наук України, 2020. – С. 119–130.